

Доценко Денис Дмитрович

*аспірант кафедри кримінального права та процесу
Державного податкового університету*

Dotsenko Denys

*PhD Student of the Department of Criminal Law and Procedure
State Tax University*

ПЕРСПЕКТИВИ ТА ПЕРЕВАГИ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

КРИМІНАЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА

PERSPECTIVES AND ADVANTAGES OF DIGITALIZATION IN CRIMINAL JUSTICE

***Анотація.** Вступ. У сучасних умовах цифровізація є невід'ємною складовою розвитку суспільства, охоплюючи всі державні інститути, включаючи правосуддя. Стрімкий розвиток технологій і кризи перед якими постала держава та суспільство змушують судову систему пристосовуватися до нових реалій та використовувати усі здобутки від нових технологій для впровадження у судовій системі та судочинстві. Останні технології, зокрема штучний інтелект змушують досліджувати різноманітні способи їх використання для користі судових процесів та судів. Впровадження цифрових технологій дає поштовх для чималої кількості досліджень на цю тему, що є надзвичайно важливим на фоні криз, до яких судова система була не зовсім готова.*

***Мета.** Метою статті є визначення основних переваг цифровізації кримінального судочинства та які перспективи та проблеми постають перед судовою системою зараз. Дослідження перспектив застосування*

цифрових технологій, ЄСІТС та штучного інтелекту у цій сфері – їх аналіз та пропозиції щодо ймовірного застосування та розвитку.

Матеріали і методи. Матеріали дослідження охоплюють міжнародні документи та наукові праці. Дослідження було здійснено з використанням загально-наукових методів: порівняльного, логічного, системного, узагальнення.

Результати. Проаналізовано вплив цифровізації на судовий процес, зокрема на підвищення ефективності та прозорості судочинства через вплив нових технологій, а також переваги для держави та самих судів від використання нових технологій. Увагу було приділено можливостям використання штучного інтелекту для автоматизації рутинних процесів у кримінальному судочинстві та допомоги учасникам судового процесу та як це вплине на швидкість та якість судового розгляду. Було проаналізовано кілька досліджень на цю тему, та запропоновано конкретні пропозиції щодо переваг цифровізації та які кроки можливо зробити у майбутні кілька років. Зазначено перспективи оптимізації судового процесу, а також покращення комунікації між суб'єктами судового процесу. Була приділена особлива увага перевагам штучного інтелекту та наведено приклади й переваги їх використання у інших країнах.

Перспективи. Подальше впровадження цифрових технологій та інструментів однозначно буде викликом для української судової системи, але показові переваги від їх впровадження перебивають будь-які недоліки. Розробка та покращення штучного інтелекту дозволить оптимізувати судові процеси, зробити їх прозорішими та ефективнішими. Велика кількість програм, єдиної системи та ШІ-асистентів зможуть значно зняти тягар у сфері кримінальних правопорушень та прискорить здійснення правосуддя. Запропоновані напрямки подальших досліджень

впровадження штучного інтелекту та їх практична значущість дозволяють бути впевненими у вірному шляху у бік цифровізації.

Ключові слова: цифровізація, кримінальне судочинство, оперативність правосуддя, ефективність правосуддя, штучний інтелект.

Summary. *In the modern context, digitalization is an integral part of societal development, encompassing all state institutions, including the judiciary. The rapid development of technology and crises faced by the state and society compel the judicial system to adapt to new realities and utilize the benefits of new technologies in the court system and legal proceedings. Recent technologies, including artificial intelligence (AI), necessitate exploring various ways of their application for the benefit of judicial processes and courts. The implementation of digital technologies stimulates numerous studies on this topic, which is extremely important against the backdrop of crises for which the judicial system was not entirely prepared.*

Purpose. *The aim of this article is to identify the main advantages of digitalizing criminal justice and to discuss the current perspectives and challenges facing the judicial system. The study examines the prospects of applying digital technologies, ICT (Information and Communication Technologies), and AI in this field – their analysis and proposals for potential application and development.*

Materials and Methods. *The study materials include international documents and scientific works. The research was conducted using general scientific methods: comparative, logical, systematic analysis, and generalization.*

Results. *The impact of digitalization on judicial proceedings was analyzed, particularly in terms of enhancing efficiency and transparency through the influence of new technologies, as well as the benefits for the state and the courts themselves from their use. Attention was paid to the possibilities*

of using AI for automating routine processes in criminal justice and assisting court participants, and how this would affect the speed and quality of judicial proceedings. Several studies on this subject were analyzed, and specific proposals regarding the advantages of digitalization were made, along with steps that can be taken in the coming years. The prospects for optimizing judicial processes and improving communication between judicial actors were highlighted. Special attention was given to the advantages of AI, with examples and benefits of its use in other countries presented.

Discussion. The further implementation of digital technologies and tools will undoubtedly be a challenge for the Ukrainian judicial system, but the demonstrated benefits of their application outweigh any shortcomings. The development and improvement of AI will allow for the optimization of judicial processes, making them more transparent and efficient. A vast number of programs, a unified system, and AI assistants could significantly alleviate the burden in the field of criminal offenses and speed up the administration of justice. The proposed areas for further research on AI implementation and their practical significance provide confidence in moving towards digitalization.

Key words: *digitalization, criminal justice, judicial efficiency, accessibility of justice, artificial intelligence.*

Постановка проблеми. Сучасний розвиток суспільства характеризується стрімким впровадженням інформаційно-телекомунікаційних технологій у всі сфери суспільного життя. Протягом останніх років цифровізація, або як її ще називають «діджиталізація», стала одним із головних пріоритетів державної політики, охоплюючи як економічні, так і соціальні процеси, включаючи правову сферу, в тому числі і судочинство. У світі йдуть активні дослідження у сфері застосування та покращення нових технологій у судочинстві для забезпечення доступного, оперативного та ефективного правосуддя.

Водночас кримінальне судочинство, як одна з ключових складових системи правосуддя, стикається з численними викликами, пов'язаними з необхідністю адаптації до нових цифрових реалій.

Розвиток та впровадження нових технологій, певною мірою, став відповіддю на кризи з якими зіткнулося останнім часом суспільство, зокрема COVID-19 та агресивна війна проти України. На сучасному етапі цифровізація в Україні перебуває у стані активного впровадження, однак її потенціал залишається не повністю реалізованим. Зовнішні чинники значно ускладнили діяльність системи здійснення судочинства у всіх галузях, зокрема і у кримінальному судочинстві, тому пошук можливостей вдосконалення певних процесів за допомогою нових технологій є надзвичайно перспективною галуззю дослідження, адже цифровізація відкриває нові перспективи для удосконалення процедур збереження та аналізу доказів, покращення комунікації між суб'єктами процесу, а також застосування штучного інтелекту для автоматизації рутинних завдань. Застосування новітніх технологій, зокрема штучного інтелекту, у кримінальному судочинстві потребує детального дослідження його можливостей і ризиків попри усі переваги, які теоретично можна отримати.

Необхідність подальшого вивчення перспектив цифровізації є особливо актуальною, оскільки вона здатна докорінно змінити підходи до здійснення правосуддя, зробити його доступнішим та ефективнішим. Саме дослідження перспектив застосування сучасних технологій у кримінальному судочинстві та їх потенційному впливу на якість і швидкість судового процесу є ключовою проблемою, що потребує детального аналізу задля розробки перспективних напрямів подальшого розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання розвитку кримінального судочинства та роль новітніх технологій в ньому були

предметом багатьох наукових публікацій, оскільки цей напрям є актуальним для діяльності усієї судової системи та правосуддя в цілому, а в епоху розвитку цифрових технологій на всіх рівнях дослідження на цю тематику здобувають все більше уваги. Серед українських авторів Дрозд Ю.О. та Сорока Л.В. розглядають переваги цифровізації та європейський досвід їх застосування [1]. Скочиляс-Павлів О.В досліджує сучасний стан сучасний стан електронного судочинства в Україні та його проблеми [2]. В свою чергу дослідження Котовича І.О ще більше підкреслило сучасні проблеми електронного судочинства й необхідність подальших реформ [3]. Вплив інформаційних технологій на судочинство було досліджено Борщенко В.В, а також окреслений свій погляд на подальші перспективи [5]. Змістовним є дослідження Кавчак О.Р. у якому були підняті питання проблем застосування інформаційних технологій у кримінальному судочинстві [6]. Цікавими дослідженнями виділяється Дурач О.А, в одному зі своїх досліджень були розглянуті переваги цифровізації як шляху до дистанційної роботи судів під час криз, та наведені зарубіжні приклади таких заходів [7]. В іншому дослідженні був розглянутий міжнародний досвід та запропоновані шляхи його імплементації в Україні [8]. Барабаш О.О. були досліджені виклики та завдання які стоять перед судовою системою для впровадження цифровізації і розглянула перспективи використання штучного інтелекту у правосудді [9]. Група американських вчених Simonsohn U., Nelson L.D., Simmons J.P. розглянули великий масив даних та провели ґрунтовну роботу щодо застосування комп'ютерних програм та штучного інтелекту судами [11].

Формулювання цілей. Метою статті є аналіз переваг та перспектив подальшого розвитку цифровізації кримінального судочинства, виявлення переваг впровадження цифрових технологій та обґрунтування необхідності подальших наукових досліджень у цьому напрямку. Для досягнення цієї мети у статті поставлено завдання: проаналізувати сучасний стан

цифровізації кримінального судочинства в Україні; визначити ключові переваги застосування нових технологій для оптимізації судових процесів; дослідити перспективи впровадження та застосування штучного інтелекту як інструменту підвищення ефективності та прозорості правосуддя; запропонувати напрямки подальших наукових досліджень та власні пропозиції щодо вдосконалення у цій галузі.

Виклад основного матеріалу. Цифровізація як опис певного процесу має різні тлумачення цього терміну, наприклад вважається, що цифровізація судочинства – це поступове перетворення судочинства у формі електронного правосуддя для забезпечення прозорості, доступності та ефективності системи правосуддя [1]. У наукових публікаціях є різні тлумачення терміну «цифровізація», але узагальнюючи можна сказати, що цифровізація судочинства у кримінальному процесі – це процес інтеграції та впровадження цифрових технологій та засобів у різних етапах кримінального процесу з метою оптимізації здійснення правосуддя за допомогою нових цифрових технологій та засобів. Важливим поштовхом до активного впровадження цифровізації в судах стала епідемія COVID-19, що змусило пристосовуватися та зміщувати фокус у бік збільшення дистанції між учасниками судового процесу та застосування електронних засобів. Електронне судочинство сприяє покращенню доступності правосуддя, забезпечує ефективність процесів та підвищує рівень довіри до нього, а у контексті війни та загрози безпеці громадян, електронне судочинство є корисним для забезпечення конфіденційності судових справ та забезпечує безпеку учасників судового процесу [2].

Цифровізація будь-якого процесу має на меті вдосконалити та більш ефективно застосовувати певні елементи, або зменшити ресурси на їх виконання, так головною метою такого вдосконалення у кримінальному судочинстві є:

- зменшення часових витрат – оскільки величезна кількість справ та обмеженість людських ресурсів у судах потребують неймовірних зусиль, то будь-які інновації, що зможуть значно скоротити цей процес надзвичайно актуальні та корисні;

- зменшення матеріальних витрат – під час здійснення судочинства витрачається значна кількість ресурсів, наприклад папір та інше, тому переведення всіх елементів на електронний формат зможе спростити витрати;

- більш відкритий та швидкий доступ до інформації – за допомогою електронного формату учасники процесу зможуть легше отримувати інформацію, що вже було частково реалізовано за допомогою Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи (далі ЄСІТС).

Важливим кроком у розвитку було впровадження модулю ЄСІТС, що тривало доволі довго і продовжується й на зараз. Незважаючи на проблеми деякі модулі ЄСІТС працюють та можуть ефективно використовуватися, зокрема з переваг цього модулю є:

- покращений доступ для правосуддя: електронний суд дозволяє більш ефективно здійснювати роботу, даючи змогу обробляти інформацію швидко та в режимі онлайн;

- підвищення ефективності: завдяки переходу від паперових документів до електронних документів і систем управління справами судові процеси стають значно ефективнішими, а судові справи у цифровому форматі легше знаходити та аналізувати;

- стійкість до криз: розраховуючи на ведення всієї інформації по справах онлайн значно зменшується ризик втрати матеріалів через певні кризи, такі як війна, що було проблемою у 2014 та 2022 роках. В свою чергу вченими відзначаються переваги ЄСІТС та електронного суду у вигляді значного підвищення ефективності та прозорості підзвітності судочинства, що пропонує можливості економії коштів у довгостроковій

перспективі і більш ефективний розподіл ресурсів у рамках правової системи [3].

Підвищення ефективності відбувається завдяки переходу від паперових документів до електронних документів та систем управління справами судові завдяки чому процеси стають значно ефективнішими, а судові справи легше упорядковувати та аналізувати, що сприяє швидшому вирішенню справ та зменшенню кількості нерозглянутих справ. Підвищення прозорості та підзвітності відбувається за рахунок електронного суду, який активно сприяє прозорості надаючи онлайн-доступ до інформації про справи – така прозорість зміцнює довіру до судової системи та запобігає корупції та хабарництву. Мінімізуючи потребу у фізичній інфраструктурі, електронний суд пропонує можливості застосування нових технологій та віддаленого збереження інформації.

Основною перевагою електронного правосуддя для громадян має бути скорочення фінансових та часових витрат при отриманні судових послуг, які утворюються за рахунок виключення посередників. Про необхідність подібного підходу зазначено у Висновку Консультативної Ради Європейських суддів №26 (2023) від 01.12.23 під назвою «Рухаючись вперед: використання асистивних технологій у судочинстві». Згідно з цим висновком судам у майбутній перспективі треба зосереджуватись на головному – на правосудді, а нові технології візьмуть на себе «технічну» роботу та більш прості завдання, що в свою чергу забезпечить більшу ефективність у процесі здійснення судочинства [4]. Згідно з цим висновком суди у майбутньому зможуть мінімізувати вплив сторонньої роботи у судах та більш ефективно використовуватимуть свій час та ресурси безпосередньо у здійсненні правосуддя, а за допомогою нових технологій «технічну» роботу на себе візьмуть цифрові асистенти, що в свою чергу забезпечить більшу ефективність у судовому процесі.

Цифрові технології можна використовувати на всіх стадіях судового провадження, і використання таких технологій має кілька переваг, а саме сприяння адміністративній та процесуальній стандартизації в судах першої та апеляційної інстанцій, переоцінці внутрішніх процесів роботи всього суду та належної реалізації принципу доступу до правосуддя [5]. Подібні переваги та їх реалізація є абсолютно необхідними для судочинства, адже це призведе до більш рентабельного та ефективного розміщення адміністративного персоналу судів та оптимізації фінансування судової гілки влади з економією бюджетних коштів. Також варто зазначити, що використання інформаційних технологій призведе до переоцінки внутрішніх процесів роботи всього суду, а непотрібні та неефективні етапи усуватимуться, зменшивши адміністративні витрати та часові ресурси персоналу. Щодо матеріальних ресурсів, то паперові документи, наприклад, більше не треба буде зберігати та транспортувати, оскільки в будь-який час і в будь-якому місці будуть доступні електронні файли. Вказане сприятиме більш ефективному управлінню судовими справами і створенню більш гнучких моделей організації роботи та ведення судової справи для належної реалізації принципу доступу до правосуддя та прозорості судової гілки влади в цілому.

Шлях до розвитку електронного суду та цифровізації судочинства має сенс на фоні викликів та криз, що стоять перед державою зараз. В далекій перспективі кримінальний процес повинен бути надзвичайно швидким, доступним та ефективним, щоб використаний час та ресурси були найбільш оптимальними. Деякі науковці пропонують розглянути доцільність передачі судді матеріалів кримінального провадження в електронній формі з метою перевірки законності, обґрунтованості та справедливості вироку чи іншого судового рішення, що вже набрало законної сили [6]. Ця пропозиція значно зменшить ризик упередження та корупції, що є великою проблемою сучасної судової системи, що лише

підкреслює необхідність подібних досліджень у майбутньому, а напрямки досліджень у сфері цифровізації кримінального судочинства надзвичайно перспективні та актуальні.

За останні роки Україна хоч і просувається в плані впровадження та вдосконалення електронних інструментів у судовому процесі завдяки ЄСІТС, але система була впроваджена лише частково, і досі виникають чимало питань. Так, введена система «Електронного Суду» була впроваджена без відповідних змін в Інструкції діловодства в місцевих та апеляційних судах України, що зводить нанівець перехід до цифровізації суду та її ефективність [7]. Враховуючи це, для ефективного здійснення та впровадження електронних інструментів у судочинстві потрібні не лише самі технології, а й правильне вдосконалення нормативно-правових актів їх застосування.

Особливо дискусійним є питання дистанційної роботи судів, адже це було доволі масовим явищем під час епідемії COVID-19, у різних країнах світу, особливо при розглядах кримінальних правопорушень, але це не стало розповсюдженим після цього. Вважається, що при розгляді кримінальних правопорушень не можна вважати дистанційну роботу суду нормою, і що технічно наша судова система, як і суспільство – до цього ще не готові [8]. Подібне твердження дійсно має місце бути, але не можна забувати, що світ змінюється надзвичайно швидко, і хоч зараз є як внутрішні, так і зовнішні чинники, що заважають перейти до цифрової й дистанційної роботи суду з більшості питань – цей вектор змін не зупинити, і наша судова система повинна бути гнучкою та готовою до цих змін. Запровадження можливості віддаленого розгляду незначних кримінальних правопорушень зможе значно допомогти зменшити навантаження на суди та прискорити сам процес.

Наступним етапом вдосконалення потрібно забезпечити повноцінне впровадження ЄСІТС та автоматизувати передачу процесуальних

документів через електронну систему усім учасникам процесу. Також є сенс більше застосовувати електронні носії інформації, особливо це матиме сенс на апеляційній стадії кримінального процесу. На цій стадії електронні документи, що містять відомості про хід процесуальної дії перед розглядом в першій інстанції допоможе судді уникнути суб'єктивного фактора, який притаманний усім паперовим носіям провадження і завдяки цьому винести правильне рішення. Цифровізація стосується далеко не лише судочинства, а й усього кримінального провадження, в тому числі й під час досудового розслідування. Завдяки використанню новітніх технологій буде можливо максимально детально переглянути в електронному форматі усі процесуальні дії та матеріали по справі, що вплине на точність винесених рішень. Також проблемою є оцінка цифрових доказів і питання їх достовірності, законодавство все ще доволі суперечне щодо цього, що негативно впливає на судочинство в деяких категоріях справ, де подібні докази застосовуються все частіше.

Говорячи про електронне судочинство та новітні технології є обов'язковим згадати дуже популярну тему штучного інтелекту (далі – ШІ). Що стосується штучного інтелекту – досвід їх застосування поки що незначний, але багато вчених зазначають великий потенціал для судочинства у майбутньому. Так, чимало елементів електронного судочинства вже інтегровані, тому «віддалене судочинство» поступово, крок за кроком, реалізується, однак у зв'язку з швидкоплинним розвитком інформаційних технологій та окремого елемента – штучного інтелекту (ШІ) – якість та форми цього судочинства ще невідомі, тому важливо надавати пропозиції щодо подальшого використання інформаційних технологій у судочинстві [5]. Щодо потенційного застосування штучного інтелекту, то програми штучного інтелекту можуть застосовуватись як допоміжний інструмент, що сприяє пошуку, аналізу та систематизації необхідної інформації. Також штучний інтелект може виконувати

відповідні функції – це, скажімо, допомога у складанні документів; аналіз (прогноз, оцінна функція); врегулювання суперечок у режимі онлайн; пошукова функція тощо [9]. Теоретично, ШІ має надзвичайно високий потенціал використання у судочинстві: від спрощення рутинної роботи та пошуку інформації до власного аналізу обставин справи та допомоги з пошуком судової практики в цих справах і формуванні рішень. Важливою частиною ШІ є машинне навчання, за допомогою якого він може аналізувати великі бази даних та на їх основі прогнозувати можливі рішення та формувати типовий текст того чи іншого документу, що значно спростить роботу усім учасникам процесу.

Підтвердженням майбутнього штучного інтелекту стало прийняття Етичної Хартії про використання штучного інтелекту у судовій системі та її середовищі (англ. European ethical Charter on the use of Artificial Intelligence in judicial systems and their environment), що була запроваджена Європейською комісією з Ефективності правосуддя Ради Європи. У ній було закріплено 5 принципів щодо використання штучного інтелекту під час здійснення правосуддя:

- принцип дотримання основних прав людини при використанні штучного інтелекту (що унеможлиблюють пряме або опосередковане порушення конвенції про захист персональних даних);
- принцип недискримінації, а саме запобігання розвитку будь-якої дискримінації між окремими особами чи групами осіб;
- принцип якості та безпеки, який стосується обробки судових рішень і даних у безпечному технологічному середовищі;
- принцип «під контролем користувача» (учасник судового процесу повинен бути проінформований зрозумілою мовою про всі процесуальні аспекти та про можливості й функції штучного інтелекту відповідно до статті 6 Європейської Конвенції прав людини та основоположних свобод (ЕКПЛ);

- принцип прозорості, неупередженості та справедливості [10].

Багатьох лякає перспектива застосування ШІ при розгляді кримінальних справ, адже усіх турбує етичний момент, але ШІ має занадто великий потенціал, щоб його не застосовувати, тим паче він може бути використаний виключно помічник як самим суддею або суддями, так у допоміжним персоналом суду та його учасниками. Великою проблемою наразі можна вважати великий обсяг справ та інформації, з якою суддям та сторонам потрібно ознайомлюватися – і ось тут ШІ може дуже сильно допомогти, адже він здатен швидко аналізувати текст, та виділяти основні моменти що варті уваги, тим самим скорочуючи час для ознайомлення з інформацією. Подібні програми існують вже зараз, хоч і для звичайних користувачів, але цілком можливо застосувати таку програму виключно в рамках кримінального процесу. В протипагу цьому можна зазначити, що в такому разі ШІ може пропустити певні деталі – але рішення все одно приймає людина, і в будь-який момент сторони можуть вказати на той чи інший елемент, який вважатимуть за потрібне. Також ШІ може використовуватися як аналітичний інструмент для оцінки рішень на основі певної сформованої бази.

Враховуючи перспективи використання ШІ у правосудді та судочинстві в майбутньому, його можливості вже активно впроваджуються на найвищому рівні у провідних державах світу. Деякі країни вже активно використовують штучний інтелект у судочинстві, так у США розробили алгоритм, який асистує судді під час обрання запобіжного заходу для підсудного: тримання під вартою або застава, таким чином програма дає змогу справедливо оцінити ризики й тримати під вартою значно меншу кількість осіб, не наражаючи на небезпеку громадськість [11]. Оскільки останні кілька років – це ера впровадження ШІ на всіх рівнях, за прогнозами багатьох експертів ця тенденція буде продовжуватися й надалі, тому розробка та застосування програм, що

зможуть допомагати у визначенні ризиків рецидиву та точно оцінити необхідні міри щодо запобіжного заходу – однозначно позитивно вплинуть на довіру суспільства до судової системи та її рішень.

ШІ дуже зручний інструмент, адже дає можливість проаналізувати минулі подібні справи та видати оціночний прогноз з рекомендаціями на основі інформаційної бази подібних рішень, хоч остаточне рішення все ще буде за суддею. Таким чином на основі історичних даних справ та чинного законодавства ШІ буде здатний прогнозувати приблизний результат розгляду справ та допомагати у плануванні судових стратегій. Подібні можливості хоч і не замінять суддю, але посилять контроль і зменшать корупційні ризики, адже у будь-який момент штучний інтелект зможе сформувати статистику прийнятих рішень певного судді. Подібні алгоритми можуть зменшити вплив людських упереджень на судові рішення, особливо у випадках, де рішення залежать від суб'єктивних оцінок.

ШІ здатен обробляти інформацію надзвичайно швидко, тим самим одночасно аналізуючи як судові архіви і бази матеріальних справ, так і записи відеофіксації, що неодмінно допоможе швидше прийняти рішення та не пропустити елементи, які могли бути пропущені при ручному аналізі. ШІ інтелект може бути застосований для автоматичного складання різних типів рішень, позовів на основі сталої практики, хоч і буде перевірятися людиною. Подібні інструменти також значно скоротять надмірне навантаження на секретарів судового засідання, адже з подальшим використанням цифрових форматів та інструментів зменшується обсяг роботи для цих співробітників, а в майбутньому ШІ зможе виконувати більшу частину цих функцій, хоч і теоретично.

Висновки. Можна стверджувати, що ера цифрових технологій захоплює та продовжуватиме захоплювати та активно впливати на розвиток судочинства у всіх сферах, зокрема у кримінальному процесу та

розгляді кримінальних правопорушень. Впровадження ЄСІТС, хоч і частково, було важливим кроком для подальшої модернізації судочинства та його трансформації на вимогу викликів часу та криз, з якими стикається наша країна та взагалі світ. Впровадження різноманітних систем, засобів, технологій та інструментів з метою поліпшення ефективності та доступності судочинства – це лише основа для фундаменту майбутнього, до якого прагне світ. Раціоналізація використання часових та матеріальних ресурсів для досягнення найбільшої ефективності та прозорості у кримінальних справах – є основою для підтримки суспільства до судової системи. Поява та розвиток ШІ лише ще більше прискорив тенденцію для використання цифрових інструментів та асистентів для роботи у судах. Дослідження останніх років, що розвиваються з кожним роком настільки стрімкі, що судова система та сучасне законодавство просто не встигають за цим розвитком, саме тому дослідження тематики застосування усіх цих цифрових технологій заради розвитку судочинства – це надзвичайно актуально для суспільства, якому необхідна довіра до судової системи. Українське судочинство хоч і повільно, але впевнено повинно йти у майбутнє маючи на озброєнні як зарубіжний досвід, так і розробляти свій власний.

Література

1. Дрозд О.Ю., Сорока Л.В. Цифровізація судів: європейський досвід. *Вчені записки*. 2023. С. 77-81. URL: https://juris.vernadskyjournals.in.ua/journals/2023/1_2023/1_2023.pdf#page=83 (дата звернення: 21.12.2024).

2. Скочиляс-Павлів О.В. Сучасний стан електронного судочинства в Україні. *Київський часопис права*. 2024. № 1. С. 207–212. URL: <https://kyivchasprava.kneu.in.ua/index.php/kyivchasprava/article/view/425/411> (дата звернення: 22.12.2024).

3. Котович І.О. Електронне судочинство в Україні. Чому майже вдалося. *Scientific Achievements and Innovations as a Way to Success: XXI International scientific and practical conference* (May 1–3, 2024, Vilnius, Lithuania). International Scientific Unity, 2024. P. 103-105. URL: https://is-conference.com/wp-content/uploads/2024/05/Scientific_achievements_and_innovations_as_a_way_to_success_May_1_3_2024_Vilnius_Lithuania.pdf#page=104 (дата звернення: 22.12.2024).

4. Висновок Консультативної ради європейських суддів №26. Неофіційний переклад. URL: https://hcj.gov.ua/sites/default/files/field/vysnovok_kryes_no_26_neoficiynuu_pereklad.pdf (дата звернення: 21.12.2024).

5. Борщенко В.В. Інформаційні технології в судочинстві: сучасний стан та перспективи. *Вісник Одеського національного університету. Правознавство*. 2024. Т. 26, № 1. С. 7–11. URL: <https://journals.visnyk-onu.od.ua/index.php/law/article/view/471/461> (дата звернення 21.12.2024).

6. Кавчак О.Р Інформаційні технології електронного правосуддя у кримінальному судочинстві. *Академічні візії*. 2023. № 21. С. 1-8. URL: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/747/683> (дата звернення 22.12.2024).

7. Дурач О.А. Цифровізація суду як шлях до запровадження дистанційної роботи судів загальної юрисдикції в умовах воєнного стану. *Інформація і право*. 2024. № 4 (51). С. 265-277. URL: <http://il.ipri.org.ua/article/view/318164> (дата звернення: 24.12.2024).

8. Дурач О. А. Міжнародний досвід дистанційної організації роботи судів та можливість його імплементації в Україні. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія: "Юридичні науки"*. 2024. № 10. С. 116-121. <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2024-10-10421>.

9. Барабаш О.О. Цифровізація правосуддя у контексті впровадження системи е-Суд: виклики та завдання. *Науковий вісник Львівського*

державного університету внутрішніх справ (серія юридична). 2023. №1. С. 57–66. URL: <http://journals.lvduvs.lviv.ua/index.php/law/article/view/564/558> (дата звернення 20.12.2024).

10. Рада Європи. Етична хартія про використання штучного інтелекту в судових системах та їх середовищі. URL: <https://rm.coe.int/ethical-charter-en-for-publication-4-december-2018/16808f699c> (дата звернення: 21.12.2024).

11. Simonsohn U., Nelson L.D., Simmons J.P. Simple Rules for Transparent Research. URL: <https://5harad.com/papers/simple-rules.pdf> (дата звернення: 22.12.2024).

References

1. Drozd O.Iu., Soroka L.V. Tsyfrovizatsiia sudiv: yevropeiskyi dosvid. *Vcheni zapysky*. 2023. S. 77-81. URL: https://juris.vernadskyjournals.in.ua/journals/2023/1_2023/1_2023.pdf#page=83 [in Ukrainian].

2. Skochylias-Pavliv O.V. Suchasnyi stan elektronnoho sudochynstva v Ukraini. *Kyivskyi chasopys prava*. 2024. №1. S. 207–212. URL: <https://kyivchasprava.kneu.in.ua/index.php/kyivchasprava/article/view/425/411> [in Ukrainian].

3. Kotovych I.O. Elektronne sudochynstvo v Ukraini. Chomu maizhe vdalosia. *Scientific Achievements and Innovations as a Way to Success: XXI International scientific and practical conference* (May 1–3, 2024, Vilnius, Lithuania). International Scientific Unity, 2024. P. 103-105. URL: https://isu-conference.com/wp-content/uploads/2024/05/Scientific_achievements_and_innovations_as_a_way_to_success_May_1_3_2024_Vilnius_Lithuania.pdf#page=104 [in Ukrainian].

4. Vysnovok Konsultatyvnoi rady yevropeyskykh suddiv №26. Neofitsiynyi pereklad. URL:

https://hcj.gov.ua/sites/default/files/field/vysnovok_kryes_no_26_neoficiynyy_pereklad.pdf [in Ukrainian].

5. Borshchenko V.V. Informatsiini tekhnolohii v sudochynstvi: suchasnyi stan ta perspektyvy. *Visnyk Odeskoho natsionalnoho universytetu. Pravoznavstvo*. 2024. T. 26, №1. S. 7–11. URL: <https://journals.visnyk-onu.od.ua/index.php/law/article/view/471/461> [in Ukrainian].

6. Kavchak O.R. Informatsiini tekhnolohii elektronnoho pravosuddia u kryminalnomu sudochynstvi. *Akademichni vizii*. 2023. № 21. S. 1-8. URL: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/747/683> [in Ukrainian].

7. Durach O.A. Tsyfrovizatsiia sudu yak shliakh do zaprovadzhennia dystantsiinoi roboty sudiv zahalnoi yurysdyksii v umovakh voiennoho stanu. *Informatsiia i pravo*. 2024. № 4 (51). S. 265-277. URL: <http://il.ippi.org.ua/article/view/318164> [in Ukrainian].

8. Durach O. A. Mizhnarodnyi dosvid dystantsiinoi orhanizatsii roboty sudiv ta mozhlyvist yoho implementatsii v Ukraini. *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal "Internauka". Serii: "Iurydychni nauky"*. 2024. № 10. S. 116-121. <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2024-10-10421> [in Ukrainian].

9. Barabash O.O. Tsyfrovizatsiia pravosuddia u konteksti vprovadzhennia systemy e-Sud: vyklyky ta zavdannia. *Naukovyi visnyk Lvivskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav (seriia yurydychna)*. 2023. №1. S. 57–66. URL: <http://journals.lvduvs.lviv.ua/index.php/law/article/view/564/558> [in Ukrainian].

10. Rada Yevropy. Etychna khartiia pro vykorystannia shtuchoho intelektu v sudovykh systemakh ta yikh seredovyshchi. URL: <https://rm.coe.int/ethical-charter-en-for-publication-4-december-2018/16808f699c>.

11. Simonsohn U., Nelson L.D., Simmons J.P. Simple Rules for Transparent Research. URL: <https://5harad.com/papers/simple-rules.pdf>.